

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Ośrodek (...) w L. XIII Wydział Cywilny z siedzibą w L. w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Sadowska

Protokolant: st. prot. sąd. Karolina Mitrus

po rozpoznaniu w dniu 26 lutego 2018 r. w L.

na rozprawie

sprawy z powództwa małol. J. K. działającego przez przedstawicieli ustawowych A. K. i P. K.

przeciwko Związkowi (...) z siedzibą w P., (...) S.A. w W.

o zapłatę i ustalenie

1. Zasądza od pozwanych na rzecz małoletniego powoda kwotę 102.600,00 zł (sto dwa tysiące sześćset złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 3 października 2014r. do dnia zapłaty, z zastrzeżeniem, iż spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego pozwanego.
2. Zasądza od pozwanego Związku (...) w P. kwotę 6.400,00 zł (sześć tysięcy czterysta złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 3 października 2014r. do dnia zapłaty.
3. Ustala odpowiedzialność pozwanych za skutki wypadku, któremu uległ małoletni powód w dniu 31 lipca 2012r., mogące ujawnić się w przyszłości.
4. W pozostałym zakresie powództwo oddala.
5. Kosztami procesu obciąża małoletniego powoda w 23%, a pozwanych w 77 %.
6. Zasądza od pozwanych na rzecz małoletniego powoda kwotę 6.192,46 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, z zastrzeżeniem, iż spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego pozwanego.
7. Nakazuje ściągnąć od małoletniego powoda z zasądzonego roszczenia kwotę 615,29 zł tytułem brakującej opłaty od pozwu.
8. Nakazuje ściągnąć od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w P. kwotę 5407,71 zł tytułem brakującej opłaty od pozwu oraz kwotę 380,60 zł z tytułu wydatków na opinie biegłych.
9. Zasądza od małoletniego powoda na rzecz pozwanych kwoty po 828 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Małgorzata Sadowska

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 31 lipca 2015 r. małoletni J. K. reprezentowany przez przedstawicieli ustawowych rodziców A. K. i P. K. wniósł o zasądzenie od pozwanych Związku (...) z siedzibą w P. i (...) S.A. z siedzibą w W. in solidum na rzecz małoletniego powoda J. K. kwoty 140.450,00 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 03.10.2014 r. do dnia zapłaty, z tym zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego pozwanego.

Powód wniósł również o ustalenie, że pozwani ponoszą in solidum odpowiedzialność wobec powoda za ewentualne, mogące wystąpić w przyszłości następstwa wypadku, któremu powód uległ w dniu 31.07.2012 r.

Ponadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanych in solidum na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych z tym zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego pozwanego.

W odpowiedzi na pozew oboje pozwani wnieśli o oddalenie powództwa w całości i o zasądzenie od powoda zwrotu kosztów postępowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W okresie od 22 lipca 2012 r. do 31 lipca 2012 r. dziewięcioletni powód J. K. uczestniczył w K. Zuchowej w L. zorganizowanej i prowadzonej przez pozwany Związek (...) w P. dla dzieci w wieku 7-11 lat. Opiekunami około dwudziestoosobowej grupy małoletnich dzieci były: wychowawca grupy M. S. posiadająca 20-letnie doświadczenie w opiece nad dziećmi, K. D. posiadająca 25-letnie doświadczenie w opiece nad dziećmi oraz komendantka kolonii M. H., instruktorka harcerska która uczestniczyła kilkakrotnie w tego typu wyjazdach. K. D. była wychowawczynią małoletniego powoda J. K. w klasach od pierwszej do trzeciej i pamiętała go jako dziecko nieposłuszne, wymagające większej uwagi. M. S. знаła małoletniego powoda z innych wyjazdów kolonijnych i zapamiętała go również jako dziecko, które ma problemy z posłuszeństwem i które nie zawsze stosuje się do ustalonych zasad.

W ostatnim dniu kolonii, tj. 31 lipca 2012 r. opiekunki zorganizowały wycieczkę do T.. W tym dniu była ładna pogoda, było słonecznie i sucho. Po dojeździe na miejsce dzieci zwiedzały twierdzę. W czasie zwiedzania małoletni J. K. miał na sobie wsuwane klapki. Na wyjazd kolonijny rodzice małoletniego spakowali mu, poza klapkami, adidasów oraz sandały. W trakcie zwiedzania twierdzy opiekunki wraz z dziećmi udały się do sklepu z pamiątkami, w którym dzieci dokonały zakupu dowolnie wybranych przez siebie pamiątek. W tym sklepie małoletni powód zakupił drewnianą kuszę ze strzałami. Opiekunki, widząc jaki przedmiot zakupił małoletni, zabrały mu drewniane strzały, a kusze nakazały małoletniemu schować do plecaka. Powyższe polecenie dotyczyło również pozostałych dzieci, które na czas dalszego zwiedzania twierdzy miały przechowywać pamiątki w plecaku. Małoletni powód wyjmował jednak kuszę z plecaka, co jakiś czas i pokazywał ją kolegom, pomimo, że opiekunki kilkakrotnie zwracały mu uwagę. Małoletni J. wyciągnął po raz kolejny kuszę z plecaka, co nie zostało zauważone przez opiekunki. W czasie pochyłego zejścia po bruku małoletni potknął się i upadając na trzymany w ręku kuszę uszkodził sobie prawe oko. Małoletni nie krwawił, a na oku widoczna była rana. Opiekunki niezwłocznie udzieliły małoletniemu pierwszej pomocy opatrując mu oko i postanowiły z nim udać się na pogotowie ratunkowe. M. H. pojechała z małoletnim taksówką na pogotowie w K.. Na miejscu lekarz zalecił, aby z małoletnim udać się do szpitala. Lekarze nie wydali dyspozycji przejazdu karetką pogotowia, gdyż stan małoletniego tego nie wymagał. O całym zdarzeniu rodzice małoletniego powoda zostali powiadomieni przez opiekunki po wizycie na pogotowiu. Na drugi dzień rodzice małoletniego udali się z nim do okulisty, a następnie otrzymali skierowanie do szpitala. Małoletni J. przebywał w Wojewódzkim Szpitalu (...) w L. na Oddziale Okulistycznym w okresie od dnia 1 sierpnia 2012 r. do 8 sierpnia 2012 r. z rozpoznaniem stanu po urazie oka prawego, rany powieki górnej oka prawego i mydriazy pourazowej oka prawego.

W wyniku tego zdarzenia małoletni powód doznał uszkodzenia prawego nerwu wzrokowego, zranienia powieki górnej i spojówki gałkowej oka prawego. W wyniku pourazowego uszkodzenia nerwu wzrokowego oka prawego małoletni J. ma upośledzoną ostrość wzroku oka prawego do poziomu praktycznej ślepoty, w tym oku ma jedynie poczucie światła. Nie rokuje poprawy widzenia prawym okiem. Trwały uszczerbek na zdrowiu małoletniego powoda wynosi 35%.

Małoletni J. po doznanym urazie odczuwał umiarkowane dolegliwości bólowe przez okres około dwóch tygodni. Przez okres około roku małoletni adoptował się do widzenia jednoocznego. Nie pozostawienie J. w szpitalu w P. nie miało wpływu na utratę widzenia prawym okiem. Zaopatrzenie oka prawego przez wychowawcę po urazie i samodzielne przewiezienie dziecka do szpitala nie miało wpływu na rozmiar uszkodzenia oka. Praktyczna ślepotą oka prawego nie ma negatywnego wpływu na funkcjonowanie lewego oka. Stan oka lewego powoda jest prawidłowy, co oznacza, że powód może funkcjonować prawidłowo. Brak widzenia w prawym oku nie wpływa negatywnie na widzenie w lewym oku. Dla osób jednoocznych przeciwwskazane są przede wszystkim prace przy maszynach w ruchu ciągłym, na wysokości oraz praca zawodowego kierowcy. Powód nie będzie mógł uzyskać uprawnienia do prowadzenia motocyklu, będzie mógł natomiast posiadać prawo jazdy kategorii B. Nie ma również przeciwwskazań do pracy biurowej, przy komputerze. U powoda w przyszłości w uszkodzonym oku nie pojawi się bielmo. Proces staro wzroczności u powoda nie pojawi się szybciej ze względu na funkcjonowanie tylko jednego oka. Obecnie, ani w najbliższej przyszłości nie ma perspektyw na to, aby zregenerować uszkodzony nerw wzrokowy.

Powód nie do końca zdaje sobie sprawę z następstw utraty widzenia w jednym oku i wynikających z tego ograniczeń. W rezultacie małoletni nie przejawia żadnych istotnych zaburzeń w zakresie emocji, myślenia i zachowania. W ocenie biegłego sądowego J. T. małoletni powód nie wymaga leczenia psychiatrycznego. Wsparcie psychologiczne oraz pedagogiczne zapewnia mu szkoła, do której uczęszcza. Na tym etapie rozwoju dziecka nie da się określić żadnych uchwytnych i trwałych skutków utraty wzroku w postaci urazu psychicznego – depresyjnych zaburzeń zachowania. Zmiana szkoły, środowiska i wejście w okres dojrzewania może spowodować zmiany w zachowaniu małoletniego. Powód przed wypadkiem nie posiadał wrodzonych (nabytych) zaburzeń psychicznych lub emocjonalnych. U małoletniego powoda biegły J. T. stwierdził długotrwały uszczerbek na zdrowiu – do zaburzeń adaptacyjnych będących następstwem urazów i wypadków, w których nie doszło do trwałego uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego w postaci 10% długotrwałego uszczerbku na zdrowiu. Rodzice małoletniego zdaniem biegłego J. T. wykazują odpowiednią postawę wychowawczą i pomagają w pokonaniu trudności, mają świadomość ewentualnych problemów rozwoju i kształtowania się osobowości ich syna.

Orzeczeniem z dnia 23 listopada 2012 r. małoletni powód został zaliczony do osób niepełnosprawnych do dnia 27 lutego 2019 r. Stan zdrowia małoletniego powoduje konieczność współdziałania, na co dzień jego opiekuna w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku. Niepełnosprawność w zakresie widzenia wiąże się z trudnościami w procesie uczenia, powoduje niepokój, napięcie, wysiłek psychofizyczny i powoduje znaczne ograniczenia w sferze fizycznej, społecznej, psychicznej i poznawczej.

Wobec małoletniego orzeczono potrzebę kształcenia specjalnego z uwagi na stwierdzone wolne tempo, obniżoną poprawność czytania oraz utratę stereoskopowego widzenia w związku z przebytych urazem. Powodowi zalecono specjalne kształcenie dla uczniów słabo widzących w szkole specjalnej lub ogólnodostępnej w klasie integracyjnej lub szkole ogólnodostępnej do ukończenia nauki w szkole podstawowej. Zalecono dostosowanie czasu pracy do potrzeb ucznia. Zalecono miejsce siedzenia w klasie blisko tablicy tak, aby znajdowała się ona po jego lewej stronie. Zalecono, aby w sytuacji dłuższych i trudniejszych notatek przygotowane były one dla niego w kserokopii w wersji powiększonej. Zalecono również ograniczenie ćwiczeń fizycznych (szczególnie stwarzających niebezpieczeństwo urazu oka oraz wymagających widzenia przestrzennego) podczas zajęć wychowania fizycznego. Zalecono, aby karty pracy, testów i sprawdzianów były przygotowane dla małoletniego w formie powiększonej.

Od czasu wypadku powód ma obniżone poczucie własnej wartości, co negatywnie wpływa na jego rozwój i relacje z rówieśnikami. Małoletni J. ma problemy z koncentracją, jest wycofany, rzadko spotyka się z kolegami. Uczęszcza do psychologa. Zdarza się, że w szkole jest wyśmiewany przez inne dzieci z powodu zezia rozbieżnego oka prawego. Małoletni J. czasem płacze w domu z tego powodu i nie chce spotykać się z rówieśnikami. Małoletni powód praktycznie cały swój wolny czas spędza z rodzicami. Spadek aktywności fizycznej spowodował u małoletniego nadwagę.

W czasie zdarzenia Związek (...) w P. był ubezpieczony u pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. od odpowiedzialności cywilnej na sumę gwarancyjną 2.000.000 zł w zakresie jednego wypadku ubezpieczeniowego.

Strony w zawartej umowie ustaliły franszyzę redukcyjną pomniejszającą odszkodowanie z tytułu zajścia każdego wypadku ubezpieczeniowego w wysokości 5%, nie mniej niż 1.000 zł.

Małoletni J. K. otrzymał od (...) S.A. z tytułu ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków dzieci, młodzieży i personelu w szkołach i innych zakładach w łącznej kwocie 9.550 zł z tytułu trwałego uszkodzenia ciała oraz uszczerbku na zdrowiu.

Pismem z dnia 12 czerwca 2014 r. małoletni powód zgłosił swoje roszczenie pozwanemu Związkowi (...) i zwrócił się do pozwanego z żądaniem zapłaty zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w kwocie 200.000,00 zł, które to żądanie powód ograniczył w pozwie do kwoty 140.450,00 zł. Decyzją z dnia 3 października 2014 r. pozwany (...) S.A. odmówił małoletniemu powodowi wypłaty zadośćuczynienia, oceniając zdarzenie z dnia 31 lipca 2014 r. w kategoriach nieszczęśliwego wypadku, za który zdaniem ubezpieczyciela nie ponosi odpowiedzialności opiekun grupy, ani pozwany Związek (...).

Dowód: - odpis KRS k. 47-72

- statut Związku (...) k. 73-77

- polisa k. 78-79

- karta wypadku k. 81, k. 351

- kserokopia zdjęć k. 82-87

- dokumentacja medyczna k. 88-115, k. 124-128, k. 148-206

- orzeczenie o niepełnosprawności k. 116

- formularz k. 117-123

- orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego k. 129-130

- decyzja (...) k. 131-136

- zgłoszenie roszczenia k. 137-141

- pisma stron k. 142-147

- karta kwalifikacyjna na obóz harcerski k. 313-314

- program kolonii zuchowej k. 315-321

- zaświadczenia wychowawców obozu k. 322-327, k. 336-340

- umowa zlecenia k. 328-335

- książka pracy obozu k. 341-346

- protokół kontroli k. 347-350

- zeznania matki powoda k. 367, k. 545,

- zeznania ojca powoda k. 367, k. 545

- zeznania świadka K. D. k. 378

- zeznania świadka M. S. k. 378
- zeznania świadka M. H. k. 378
- opinia sądowo – psychiatryczna z dnia 05.01.2017 r. k. 400-407
- opinia lekarska wydana przez biegłą lek. med. B. Ł. k. 431- 432
- ustna opinia biegłego J. T. k. 525
- ustna opinia biegłej B. Ł. k. 539-540
- ogólne warunki ubezpieczenia k. 559-564.

Sąd zważył, co następuje:

Wiarygodne były zeznania przedstawicieli ustawowych małoletniego powoda A. K. i P. K., albowiem były spójne, logiczne oraz zgodne z pozostałym materiałem dowodowym.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków K. D., M. S. i M. H.. Zeznania te są spójne, logiczne i korespondują z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie.

Przydatna w sprawie okazała się opinia sądowo – psychiatryczna z dnia 05.01.2017 r. wydana przez biegłego sądowego J. T. wraz z opinią ustną wydaną przez biegłego na rozprawie w dniu 14.11.2017 r. oraz opinia z dnia 10.05.2017 r. wydana przez biegłą sądową B. Ł. wraz z opinią ustną wydaną na rozprawie w dniu 15.01.2018 r., albowiem zostały sporządzone w sposób fachowy, rzetelny i nie budzący żadnych wątpliwości.

Sąd dał wiarę dokumentom stanowiącym podstawę do ustalenia stanu faktycznego sprawy nie znajdując zastrzeżeń, co do ich wiarygodności. Strony w żaden sposób nie zakwestionowały tych dowodów.

Małoletni powód J. K. reprezentowany przez przedstawicieli ustawowych – rodziców A. K. i P. K. domagając się zadośćuczynienia od pozwanego Związku (...) w P. powołał się na treść art. 415 k.c. w zw. z art. 430 k.c. Przesłanką odpowiedzialności pozwanego Związku (...) w P., jako zwierzchnika, w rozumieniu art. 430 k.c., który na własny rachunek powierzył podwładnym – M. S., K. D. i M. H. – sprawowanie nadzoru i pieczy nad grupą małoletnich dzieci w czasie K. Zuchowej w L., jest wina podwładnych, która odpowiada kryteriom art. 415 k.c. Wymagania należytego nadzoru nad dziećmi pozostającymi pod opieką placówek opiekuńczo-wychowawczych, organizacji i innych podmiotów, które swoje zadania w tym zakresie wykonują powierzając czynności, wykonywane na rachunek tych podmiotów, osobom podlegającym ich kierownictwu (art. 430 KC) zależą od takich m. in. czynników jak: cel, jaki określona placówka lub organizacja ma realizować, warunki, charakter, czas pobytu pod nadzorem i opieką, wiek podopiecznych i stopień ich dojrzałości. Najogólniej sformułowana w tym względzie zasada dotyczy obowiązku zapewnienia podopiecznym bezpieczeństwa pobytu, czemu powinny służyć wszystkie właściwe w zależności od okoliczności środki organizacyjne i nadzorcze leżące w granicach możliwości personelu placówki (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2012 r. w sprawie o sygn. V CSK 110/11).

Dokonując oceny okoliczności niniejszej sprawy, Sąd doszedł do przekonania, że wymagania należytego nadzoru nad dziećmi w czasie K. Zuchowej zorganizowanej przez pozwanego Związku (...) nie zostały przez jego podwładnych spełnione. Zdaniem Sądu zapewnienie bezpieczeństwa małoletnim dzieciom w czasie zwiedzania T. powinno polegać na dopilnowaniu tego, aby dzieci miały na sobie odpowiednie obuwie. W dniu zdarzenia małoletni powód miał na sobie natomiast wsuwane klapki, a więc obuwie niezapewniające mu bezpieczeństwa w czasie zwiedzania wyżynnych terenów po brukowanej drodze. Biorąc pod uwagę, że w kolonii brały udział dzieci w wieku 7-11 lat, podwładne pozwanego Związku (...) powinny zadbać o to, aby dzieci miały na sobie odpowiednie obuwie. Małoletni powód znajdował się w grupie liczącej około 20 dzieci, a więc opiekunki miały realną możliwość wpływu na to, w jakim obuwiu małoletnie dzieci będą zwiedzały T.. Kolejnym zaniedbaniem ze strony podwładnych pozwanego Związku

(...) był fakt dopuszczenia do zakupu przez małoletniego powoda zabawki, którą małoletnie dziecko w wieku powoda powinno się bawić jedynie pod bezpośrednim i stałym nadzorem osoby dorosłej, a więc przedmiotu, którego małoletnie dziecko nie powinno posiadać znajdując się w grupie dzieci. Wskazać należy, że opiekunki dostrzegły ten fakt, gdyż zabrały małoletniemu strzałę. Pozwoliły natomiast, by w dzierżeniu dziewięcioletniego dziecka, w czasie zwiedzania T., znajdowała się drewniana kusza. W ocenie Sądu wydanie małoletniemu powodowi polecenia, aby przechowywał drewnianą kuszę w plecaku, było niewystarczające do zapewnienia mu bezpieczeństwa. K. D. i M. S. znały małoletniego powoda nie tylko z tego wyjazdu i wiedziały, że jest dzieckiem nieposłusznym i wymagające większej uwagi. Opiekunki musiały małoletniemu wydawać takie polecenie kilkakrotnie, albowiem małoletni powód pomimo zwracania mu uwagi, wyjmował kuszę z plecaka, by pokazać ją kolegom. Zdaniem Sądu ta okoliczność dodatkowo przemawiała za tym, aby małoletniemu odebrać kuszę, skoro małoletni nie słuchał polecenia opiekunek grupy. Podwładne pozwanego powinny były przewidzieć, że małoletni powód może po raz kolejny zachować się nieposłuszenie i wyjąć kuszę z plecaka i tym samym stworzyć niebezpieczeństwo dla siebie i innych uczestników kolonii. Zdaniem Sądu takie wymogi staranności przy sprawowaniu opieki nad małoletnimi dziećmi powinny być spełnione przez osoby z wieloletnim doświadczeniem w opiece nad dziećmi, a więc przez K. D., M. H. i M. S., które powinny chronić małoletnie dzieci przed groźącymi im niebezpieczeństwami i szkodami, których z racji wieku nie są w stanie dostrzegać i unikać.

Sąd nie podzielił stanowiska strony pozwanej odnośnie tego, że zdarzenie miało charakter nieszczęśliwego wypadku. Zauważyć należy, że małoletni uszkodził sobie prawe oko upadając na przedmiot, który z uwagi na swoje właściwości, nie powinien znajdować się w jego dzierżeniu, a za co odpowiedzialność ponoszą podwładne pozwanego Związku (...) z siedzibą w P.. W niniejszej sprawie wystąpiły więc wszystkie przesłanki z art. 430 k.c. w postaci powierzenia wykonania czynności na rachunek pozwanego osobom podlegającym jego kierownictwu, zawinione zachowanie podwładnych, szkoda małoletniego powoda wynikająca z działania osób podlegających kierownictwu pozwanego oraz związek przyczynowy między zachowaniem podwładnych, a szkodą. Z uwagi na powyższe, pozwany Związek (...) z siedzibą w P. ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną małoletniemu powodowi w dniu 31 lipca 2012 r.

Legitymacja bierna pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W., jako ubezpieczającego pozwany Związek (...) z siedzibą w P. wynika natomiast z treści art. 805 § 1 k.c.

W zakresie krzywdy małoletniego powoda związanej z doznany przez niego uszczerbkiem na zdrowiu znajdzie zastosowanie art. 445 § 1 k.c., zgodnie z którym w wypadkach przewidzianych w art. 444 k.c. sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia należy brać pod uwagę wszystkie okoliczności mające wpływ na rozmiar doznanej krzywdy, takie jak ból, długotrwałość leczenia i dolegliwości powstałe w związku z urazami oraz negatywne odczucia przeżywane na skutek cierpień fizycznych. Nie bez znaczenia dla oceny jest również wiek poszkodowanego i skutki uszkodzenia ciała w zakresie ogólnej zdolności do funkcjonowania (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 11 lipca 2013 r. I ACa 195/13, LEX nr 1363278). Podkreślenia wymaga okoliczność, iż charakter krzywdy jako szkody niemajątkowej przesądza o jej niewymierności, a odpowiedniość kwoty zadośćuczynienia ma służyć złagodzeniu doznanej krzywdy, a jednocześnie nie być źródłem wzbogacenia. Przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia należy brać pod uwagę wszystkie okoliczności mające wpływ na rozmiar doznanej krzywdy, takie jak ból, długotrwałość leczenia i dolegliwości powstałe w związku z urazami oraz negatywne odczucia przeżywane na skutek cierpień fizycznych. Nie bez znaczenia dla oceny jest również wiek poszkodowanego i skutki uszkodzenia ciała w zakresie ogólnej zdolności do funkcjonowania (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 11 lipca 2013 r. I ACa 195/13, LEX nr 1363278).

Przy ocenie krzywdy małoletniego powoda, Sąd miał na uwadze przede wszystkim skutki uszczerbku w jego zdrowiu, które mają i będą miały wpływ na całe jego życie. Małoletni bezpowrotnie utracił widzenie w prawym oku. W wyniku zdarzenia u małoletniego doszło do trwałego uszkodzenia jednego z podstawowych narządów zmysłów. Powyższe powoduje znaczne ograniczenia małoletniego w jego codziennym funkcjonowaniu. Wobec małoletniego orzeczono potrzebę kształcenia specjalnego z uwagi na stwierdzone wolne tempo, obniżoną poprawność czytania oraz utratę stereoskopowego widzenia w związku z przebyłym urazem. U powoda występują zaburzenia adaptacyjne związane

z przebyłym urazem. Małoletni powód jest wycofany z kontaktów z rówieśnikami i ma obniżone poczucie własnej wartości, co wpływa negatywnie na jego rozwój. Małoletni ma obecnie ukończone 12 lat i swój wolny czas spędza przede wszystkim z rodzicami oraz musi korzystać z pomocy psychologa. U powoda występują ograniczenia dotyczące możliwości realizowania przez niego aktywności fizycznej. Spadek aktywności fizycznej spowodował u małoletniego nadwagę. W przyszłości powód nie będzie mógł wykonywać pracy kierowcy zawodowego, pracy na wysokościach i przy maszynach. Niewątpliwie waga doznanych uszkodzeń ciała, jakich doznał powód i to w wieku zaledwie 9 lat, świadczy o rozmiarach cierpień powoda. Obecnie, ani w najbliższej przyszłości nie ma perspektyw na to, aby zregenerować uszkodzony nerw wzrokowy. W związku z tym, zakres doznanych w wypadku obrażeń przez małoletniego powoda oraz to, że obrażenia te mają charakter trwały i nie jest możliwy powrót do stanu zdrowia takiego jak przed wypadkiem musi rzutować na rozmiar doznanych przez powoda cierpień, i skutkować winno wysokością przyznanego z tego tytułu zadośćuczynienia.

Na wysokość zadośćuczynienia miało również wpływ to, że trwały uszczerbek na zdrowiu powoda w związku z przebyłym wypadkiem wynosi 35 %, a długotrwały uszczerbek na zdrowiu stwierdzony przez biegłego psychiatrę J. T. wynosi 10%, aczkolwiek określony w ten sposób rozmiar uszczerbku na zdrowiu, miał jedynie subsydiarny charakter dla określenia wysokości zadośćuczynienia. Sąd bowiem w całości podzielił pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 24 lipca 2013 r. w sprawie I ACa 715/13, w którym podano, iż: „Określany procentowo rozmiar uszczerbku na zdrowiu ma jedynie charakter pomocniczy i nie powinien być wyłączną podstawą określania wysokości należnego świadczenia. Zadaniem biegłych lekarzy jest wskazanie rozmiaru uszkodzeń i urazów ciała oraz psychiki danej osoby. Najbardziej czytelnym sposobem przekazania tej wiedzy jest procentowe przedstawienie wielkości uszczerbku. Jednak wskazany procentowo uszczerbek nie stanowi mnożnika przy ustalaniu należnej powodowi kwoty”.

W ocenie Sądu z uwagi na rozmiar doznanej krzywdy przez małoletniego powoda oraz znacznych skutków uszczerbku w jego zdrowiu na przyszłość, przy uwzględnieniu, iż J. K. w chwili zdarzenia miał ukończone dopiero 9 lat, odpowiednie dla zrekompensowania tej krzywdy będzie zadośćuczynienie w wysokości 120.000,00 zł. W pozostałym zakresie Sąd oddalił żądanie małoletniego powoda, uznając je za wygórowane. Sąd miał bowiem na uwadze, że małoletni nie wymaga leczenia psychiatrycznego, gdyż nie przejawia istotnych zaburzeń w zakresie emocji, myślenia i zachowania, a co uwarunkowane jest tym, że małoletni powód nie do końca zdaje sobie sprawę z następstw utraty widzenia w jednym oku i wynikających z tego ograniczeń.

Zgodnie z art. 362 k.c. jeżeli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron. Sąd miał na uwadze, że zgodnie z treścią art. 426 k.c. małoletniemu, który nie ukończył 13 lat, nie można przypisać odpowiedzialności za wyrządzoną szkodę. Jak wynika jednak z uchwały Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 września 1975 r. wydaną w sprawie o sygn. III CZP 8/75: „zachowanie się małoletniego poszkodowanego, któremu z powodu wieku winy przypisać nie można (art. 426 k.c.), może stosownie do art. 362 k.c. uzasadniać zmniejszenie odszkodowania należnego od osoby odpowiedzialnej za szkodę na podstawie art. 436 k.c.”. Przy czym pomiędzy zachowaniem się poszkodowanego, a powstałą szkodą musi istnieć normalny związek przyczynowy w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie o sygn. V CSK 527/10).

Oceniając okoliczności niniejszej sprawy Sąd doszedł do przekonania, że małoletni powód przyczynił się do powstania szkody, nie stosując się do poleceń wychowawców kolonii. Małoletni powód miał kilkakrotnie zwróconą uwagę na to, aby zakupioną kuszę trzymał w plecaku. Pomimo tego małoletni J. kilkakrotnie wyjmował zakupiony przedmiot z plecaka, by pokazać go kolegom. Sąd miał na uwadze, że gdyby małoletni powód dostosował się do polecenia wychowawców, to upadając nie uszkodziłby sobie oka o drewnianą kuszę. Pomędzy zachowaniem małoletniego, a powstałą szkodą istnieje więc adekwatny związek przyczynowy.

Odnosząc się do stopnia przyczynienia się przez małoletniego powoda do zaistniałego wypadku Sąd miał na uwadze to, że małoletni powód w czasie zdarzenia miał ukończone dopiero 9 lat, a więc był w wieku, w którym nie był w stanie przewidzieć skutków swojego zachowania. Dlatego w ocenie Sądu małoletni powód, okazując kilkakrotnie

nieposłuszeństwo wobec jego opiekunów, przyczynił się do powstania szkody w 10%. Sąd nie znalazł podstaw do ustalenia przyczynienia się powoda do przedmiotowego zdarzenia w większym zakresie, mając na względzie jego wiek oraz to, że w czasie wyjazdu przebywał pod nadzorem wykwalifikowanych wychowawców, którzy winni przewidzieć niebezpieczeństwo, jakie może grozić małoletniemu dziecku w związku z dzierżeniem takiego przedmiotu w czasie maszerowania w grupie dzieci po pochylej oraz kamienistej drodze. Powyższe oznacza, że kwota zadośćuczynienia w wysokości 120.000 zł winna ulec zmniejszeniu o 10% i w konsekwencji wynieść 108.000 zł.

Mając na uwadze, że pozwani w umowie ubezpieczenia ustalili franszyzę redukcyjną pomniejszającą odszkodowanie z tytułu zajścia każdego wypadku o 5%, pozwany (...) S.A. z siedzibą w W. ponosi odpowiedzialność w zakresie kwoty 102.600 zł z tytułu przyznanego zadośćuczynienia.

Odpowiedzialność pozwanych jest odpowiedzialnością in solidum, która zachodzi wówczas, gdy wierzyciel może dochodzić tego samego świadczenia od kilku dłużników, na podstawie tytułów wynikających z odrębnych stosunków prawnych łączących go z każdym z tych dłużników, ale równocześnie brak jest podstawy do przyjęcia solidarnej odpowiedzialności dłużników stosownie do art. 366-378 k.c. W niniejszej sprawie pozwany Związek (...) z siedzibą w P. odpowiada wobec małoletniego powoda na zawinione zachowanie jego podwładnych w dniu 31 lipca 2012 r., a pozwany (...) S.A. z siedzibą w W. na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zawartej przez pozwany Związek (...) z ubezpieczycielem.

W związku z powyższym, Sąd w pkt. 1 wyroku na podstawie art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 k.c. i w zw. z art. 362 k.c. zasądził od pozwanych na rzecz małoletniego powoda kwotę 102.600 zł, z zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego z pozwanych, a w pkt. 2 wyroku Sąd zasądził z tytułu zadośćuczynienia od pozwanego Związku (...) w P. pozostałą kwotę 6.400 zł, w zakresie której pozwany (...) S.A. nie ponosi odpowiedzialności w związku z ustaloną w umowie ubezpieczenia franszyzą redukcyjną, a w pkt. 4 w pozostałym zakresie Sąd powództwo oddalił.

Sąd zgodnie z żądaniem małoletniego powoda ustalił na podstawie art. 189 k.p.c., że pozwani ponosić będą odpowiedzialność za skutki wypadku, któremu małoletni powód uległ w dniu 31 lipca 2012 r., a które mogą się ujawnić w przyszłości. Sąd miał bowiem na uwadze opinię sadową – psychiatryczną wydaną przez biegłego sądowego J. T., z której wynika, że małoletni obecnie nie do końca zdaje sobie sprawę z następstw utraty widzenia w jednym oku, co zdaniem Sądu oznacza, że wraz z dorastaniem u małoletniego może wystąpić uraz psychiczny związany z jego niepełnosprawnością. W związku z powyższym, małoletni powód posiadał interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności pozwanych na przyszłość za skutki wypadku, któremu uległ.

Małoletni powód domagał się ustawowych odsetek od zadośćuczynienia od dnia 3 października 2014 r. do dnia zapłaty. Zgodnie z art. 481 § 1 k.c. odsetki należą się wierzycielowi od chwili, gdy dłużnik spóźnia się ze spełnieniem wymagalnego świadczenia pieniężnego. Zadośćuczynienie traktowane jest, jako wierzytelność bezterminowa, w związku z powyższym jego wymagalność należy wiązać z datą zgłoszenia zobowiązanemu roszczenia sprecyzowanego co do wysokości (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 12 grudnia 2012 r. o sygn. I ACa 1280/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 lutego 2013 r. sygn. I ACa 1092/12). Wyrok, w którym Sąd zasądza zadośćuczynienie, ma charakter deklaratoryjny, a nie konstytutywny (SN 16.12.11 r. V CSK 38/11). Roszczenie o zapłatę zadośćuczynienia powstaje z chwilą wyrządzenia krzywdy czynem niedozwolonym i staje się wymagalne zgodnie z dyspozycją art. 455 k.c. niezwłocznie po wezwaniu do zapłaty.

Pozwany w dniu 3 października 2014 r. wydał decyzję odmowną odnośnie przyznania zadośćuczynienia. W związku z powyższym, należało przyjąć, że pozwani od dnia 3 października 2014 r. spóźniają się ze spełnieniem tego świadczenia.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z § 6 pkt. 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu i obciążył nimi strony stosunkowo, tj. małoletniego powoda w 23%, a pozwanych w 77%.

Na koszty powoda złożyła się opłata od pozwu w uiszczonej kwocie 1.000 zł, wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 3.600,00 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł, a także zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego w łącznej kwocie 1.037,98 zł. Na koszty pozwanego Związku (...) złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 3.600,00 zł wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł. Pozwany (...) S.A. poniósł natomiast koszty w postaci wynagrodzenia pełnomocnika w kwocie 3.600,00 zł, opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł oraz zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłych w kwocie 275 zł.

Mając na uwadze procentowy wynik sprawy, Sąd w pkt. 6 wyroku zasądził od pozwanych na rzecz małoletniego powoda kwotę 6.192,46 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, z zastrzeżeniem, iż spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego pozwanego, a w pkt. 9 wyroku Sąd zasądził od małoletniego powoda na rzecz pozwanych kwoty po 828 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Postanowieniem z dnia 24.09.2015 r. powód został zwolniony od kosztów sądowych częściowo, a mianowicie od uiszczenia opłaty stosunkowej od pozwu ponad kwotę 1.000 zł. W związku powyższym, Sąd na podstawie art. 113 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazał ściągnąć od małoletniego powoda z zasądzanego roszczenia kwotę 615,29 zł tytułem brakującej opłaty od pozwu, o czym orzekł w pkt. 7 wyroku, a w pkt. 8 wyroku na podstawie art. 113 ust. 1 w/wym. ustawy Sąd nakazał ściągnąć od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w P.kwotę 5.407,71 zł tytułem brakującej opłaty od pozwu oraz kwotę 380,60 zł z tytułu wydatków na opinie biegłych. Łączny koszt wydanych w sprawie opinii biegłych sądowych wyniósł 1.693,58 zł, a w toku postępowania na poczet tych kosztów zostały uiszczone zaliczki w łącznej kwocie 1.312,98 zł.

L., 26.03.2018 r. SSO Małgorzata Sadowska